

1 Webgrrls 2.0 / Women on the Web (Meer dan) 10 jaar tussen hypes en bubbles

Goedemiddag Women on the Web, of misschien moet ik zeggen Webgrrls 2.0.

Voordat ik daarover begin, eerst even een kleine peiling.

- Wie van jullie is al meer dan vijf jaar lid?
- Wie van jullie weet nog dat Women on the Web vroeger Webgrrls heette?
- En wie weet nog precies waarom die naam indertijd veranderde?

Ik zal dat zo uit de doeken doen, maar laat ik beginnen bij het begin.

Toen Corrine Petrus mij in mei 1996 vroeg of ik zin had om me aan te sluiten bij de net opgerichte mailinglist Webgrrls-NL, was ik meteen van de partij. Niet zonder trots mag ik er graag bij vermelden dat ik volgens mij bij de eerste tien hoorde... (Al moet ik ook toegeven dat ik de laatste jaren de lijst niet meer volgde, tot voor een paar weken geleden.)

Corrine had het initiatief genomen tot de lijst nadat ze contact had gehad met Aliza Sherman, oprichtster van de Webgrrls in New York. Die club bestond sinds april 1995 en had na een jaar tientallen afdelingen, in Amerika en Europa, maar geen Nederlandse. Waarom niet? vroeg Corrine. Richt er maar eentje op, zei Sherman, Ik ben niet de baas, Webgrrls vormen autonome afdelingen.

En zo geschiedde: in mei 1996 ging de Webgrrl NL lijst van start, en het was direct een groot succes.

Gewoon, één mailinglist rond vrouwen en Internet, waarop alles gebeurde wat later uitgesplitst zou raken over meerdere lijsten: computer-en Internet-tips, ervaringen met idiote computerverkopers en gebruiksaanwijzingen, maar ook van alles wat daar tussendoor piept aan dagelijks leven: gelezen boeken, freelance klussen, eigen bedrijf hoofdbreken, vreetbuien, zieke kinderen, nieuwe liefdes - alles kwam langs. Je moest als Webgrrl wel een paar keer per dag je modem laten piepen en knorren om de mail op te halen, want zo ging dat indertijd. Niks geen kabel of ADSL, maar via een telefoonmodem inbellen, en je huisgenoten tot wanhoop brengen.

Het is denk ik goed om even stil te staan bij wat voor tijd dat nu was.

Ter voorbereiding op deze lezing diepte ik mijn agenda op uit 1996. Aan dagboeken doe ik niet, maar agenda's zijn een redelijk alternatief.

Ik werkte indertijd bij De Groene Amsterdammer, en mijn agenda meldt voor 9 januari 1996: 'Windows les geven op de Groene'.

Ik geef toe, de Groene liep niet echt voorop met hun redactiesysteem, maar het zegt wel iets over de tijd. Internet en zelfs Windows was bepaald nog niet bekend bij iedereen.

Op 8 maart 1996 had ik als klus: lezing geven over Barbies, datadames en modemmeiden op het Internet, vrouwenhuis Amstelveen - ja, indertijd moesten vrouwen in Nederland nog opgestookt worden om het Internet niet aan ze voorbij te laten gaan. Ik denk dat dat intussen heel goed is gelukt, niet in de laatste plaats door Webgrrls-NL, dat twee maanden later werd opgericht.

In mijn agenda vond ik op 23 juni 1996 de allereerste Webgrrls meeting terug, in Tejatro Popular, in Rotterdam, naast discotheek Nighttown. Wat deden we toen ook alweer? Mijn agenda laat me hier in de steek maar de onvolprezen Waybackmachine van de Internet Archives bood uitkomst: vanaf 1997 zijn de verschillende versies van de Webgrrls-sites gearhiveerd. Die site biedt echt een schat aan informatie.

[2 homepage beentjes...1997_home]

Zo zag de site eruit in 1997, en als je doorklikt kun je zelfs nog verslagen en foto's vinden uit 1996. Op die eerste bijeenkomst waren er lezingen en columns, onder andere over verschillende mailinglistculturen. Er waren workshops - over IRC-chat en html -, en iedereen was druk in de weer met telefoonkabels en floppies, met lachen en kletsen, oftewel: netwerken. Van de 70 Webgrrls waren er denk ik zo'n 40 toen aanwezig. Op die middag in Rotterdam werd ook de website van de Webgrrls gelanceerd, compleet met de eerste 17 zogeheten wie-is-wie pagina's.

Zo'n wie-is-wie pagina zag er zo uit:

[3beentjes...1997_marianne]

Je ziet, een flinke rits vragen, **[scroll]** minder zakelijk dan tegenwoordig, hoewel je natuurlijk vrij was om ze al dan niet in te vullen. Via die wie-is-wie pagina's kon je niet alleen een Webgrrl vinden als je een vormgeefster of een webontwerper nodig had, maar ook wie er ook weer gespecialiseerd was in rozen kweken, als die van jou er suf bij hingen.

Denk nu niet dat dat indertijd met een webformulier en webscripts ging. Het vragenformulier werd eens per maand naar de lijst gestuurd, en je kon het simpel per mail invullen en terugsturen. Met een macrootje (ik geloof zelfs nog in WP) werd dat omgezet in HTML en geupload naar de site.

Een jaar later, inmiddels met een nieuw design voor de site, waren we met 650 Webgrrls, en zo'n 100 hadden een wie-is-wie pagina. **[4 1998_wie is wie]** Misschien staan sommigen van jullie er bij, ik herkende een paar namen op de lijst.

Waarom begin ik nou over die wie-is-wie pagina's?

Big deal, denken jullie wellicht als doorgewinterde Women on the Web, maar destijds was dat echt heel bijzonder. In de huidige hype rond Web 2.0 en sociale netwerken wordt voor de zoveelste keer weer eens de definitieve Internet-revolutie uitgeroepen, maar enig historisch bewustzijn leert ons dat de Nederlandse Webgrrls daar al meer dan 11 jaar stilletjes mee bezig zijn, in de luwte van vele hypes en bubbles.

Nou ja, eigenlijk niet helemaal stilletjes, want van begin af aan hebben de Webgrrls flink aan de weg getimmerd in de pers, zoals deze archiefpagina laat zien.

[5 2000 pers]

Ik weet dat de huidige site ook een lijst met medialinks heeft, maar die begint gek genoeg pas in 2001, vanaf het moment dat de Webgrrls zich omdoopten in Women on the Web. (En ja, elke link hier is nog beschikbaar in de Wayback machine.)

Ik ben van mening dat het belangrijk is om de eigen geschiedenis gedocumenteerd en levend te houden. Niet alleen omdat dat leuk is voor onszelf, maar ook om de huidige hypes enigszins in in perspectief te zetten, en te laten zien welke onderstromen er al die tijd al waren. Daar kunnen de tegenwoordige nieuwe mediawetenschappers en de studenten aan die nieuwe opleidingen nog wat van leren.

Want ja, ik durf te beweren dat die simpele wie-is-wie pagina's van de Webgrrls de kiem legden voor de latere profiel- en sociale netwerksites. Sites als MySpace en Hyves waren nog ver uit het zicht in 1997, maar de Webgrrls timmerden dus tien jaar geleden al aan het idee. Daar hadden ze geen Web 2.0 software of hype voor nodig, Webgrrls waren van zichzelf al Web 2.0, avant la lettre. Webgrrls lieten gewoon hun handjes wapperen, want ze wisten als geen ander hoe leuk het is om te rommelen met computers, hoe *empowering* het is om die naar je hand te zetten, en hoe belangrijk het is om een sociaal netwerk te creëren op het Internet. Gebruikersparticipatie, collectieve intelligentie, netwerkeffecten, het was er allemaal toen al.

En dan nog iets: bij alle hedendaagse opwinding over wat men noemt 'sociale software' - wiki's, blogs, sociale-netwerksites etcetera - wordt de belangrijkste sociale software nog wel eens over het hoofd gezien: mail, en mailinglists. Webgrrls en Women on the Web weten als geen ander: mail en mailinglists gaan nooit verloren, dat blijft de killer-application van het Internet.

Mailinglist kunnen overigens wel ten onder gaan aan hun eigen succes. Ik herinner me dat het Webgrrlsverkeer op een gegeven moment op zo'n vijftig mails per dag zat, dat was al tamelijk onmogelijk te beheren, en het was helemaal rampzalig als je je was vergeten af te melden voor je op vakantie ving, want dan kon je mailbox wel eens onbereikbaar zijn geworden.

Ik heb geen mailarchief bijgehouden, maar wel vond ik ergens op mijn computer een screenshot van een willekeurige Webgrrls-dag in 1999.

[6 mail gif]

Je ziet, op 5 juni 1999 ging de mail 's nachts gewoon door, en vanaf de vroege ochtend kwamen er elk uur vier, vijf mails binnen. De onderwerpen klinken vertrouwd: variërend van Netwerkopties tot RSI, scanners en 'Help! Koffie over het toetsenbord.'

Uiteindelijk werd het probleem van het drukke mailverkeer opgelost door meerdere lijsten te maken en ze naar onderwerp uit te splitsen.

[7 grrls]

Er kwam een Webgrrls-lijst voor jonge meiden, de Boekgrrls over boeken, de Loekgrrls over films, Ko-grrls voor kleine ondernemers, IT-grrls voor professionals en nerds, Pressgrrls voor journalisten, Chat voor kletsen etcetera.

Het was inmiddels 1999-2000 en het hele Internet was booming. In Nederland was het aandeel vrouwen op het Internet inmiddels opgeklimmen van zo'n 20% in 1996 tot 45% in 2000. Er bestonden inmiddels internationaal zo'n 100 Webgrrls afdelingen, een stuk of 60 in Amerika, en zo'n 40 elders ter wereld.

[8 world]

Intussen zat de rest op het Internet ook niet stil. De ene na de andere virtuele gemeenschap zag het licht, gratis Internettoegang werd bij bakken weggeven, overall doken webportals en zoekmachines op, er kwam steeds meer reclame (om nog maar te zwijgen over spam), durfkapitalisten pompten miljoenen in de meest vage business plannen, het ene na het andere dot-com bedrijf ging naar de beurs, de verwachtingen waren hoog gespannen.

De Nederlandse Webgrrls hielden het hoofd koel, al groeiden die indertijd ook omstuimig. Er werd nog steeds gewerkt met sponsors, maar nu ook met lidmaatschapscontributies. Er waren intussen zo'n 3000 leden, en daarmee waren de Nederlandse Webgrrls, samen met de afdeling New York een van de grootse Webgrrls afdelingen. Nog altijd volgens het vertrouwde recept: mailinglists, RL bijeenkomsten, en cursussen.

Aliza Sherman in New York intussen was geheel bevangen door de dot-com koorts. De site van Webgrrls International begon er steeds gelijker uit te zien.

[9WG_int.gif]

En Sherman begon zichzelf ineens wél als baas van het netwerk van internationale Webgrrls-afdelingen. Ze besloot dat Webgrrls.dot.com een bedrijf was, háár bedrijf: ze deponeerde het als handelsnaam, en maakte bekend dat ze - ik meen - zo'n 30 dollar per aangesloten Webgrrl wilde ontvangen, waar ook ter wereld.

Commotie natuurlijk bij de Nederlandse Webgrrls! Was die Sherman gek geworden, we zouden ineens een ton of zo moeten overmaken, en voor wat? Webgrrls NL heeft altijd volslagen autonoom en op eigen kracht gedraaid.

Er zat maar één ding op: een naamsverandering. Volwassen waren de Webgrrls natuurlijk altijd al, maar nu dan maar ook in de naam. Vanaf 1 januari 2001 zouden we geen grrls meer zijn maar women: Women on the Web, zodat duidelijk was dat Sherman helemaal niks te claimen had bij ons.

Ik weet, het was nodig, het is onze erfenis van de dot-com gekte, maar ik heb zelf nooit kunnen wennen aan de nieuwe naam. Voor mij blijft het nog altijd Webgrrls, compleet met de dubbele r, omdat we natuurlijk geen gewone girls zijn.

En natuurlijk kreeg de site toen ook een nieuwe outfit, in paars en groen dit keer.

Professioneel, rustig, bescheiden bijna. Van 2001 tot 2003 is de layout niet goed meegearchiveerd, maar ik meen dat het er vanaf 2001 ongeveer uit zag zoals deze pagina uit 2003.

[10 2003-wow]

Hier wordt het eerste lustrum aangekondigd, op 17 mei 2003 in Den Bosch.

Merk op dat de Webgrrls dan wel Women on the Web hier al begon te smokkelen met hun verjaardag. Immers, in mei 2003 bestonden we al 7 jaar, en geen 5 jaar. Net zoals we dit jaar 11 jaar bestaan en geen 10.

Maar ja vrouwen, plegen wel vaker te liegen over hun leeftijd naarmate ze ouder worden... Het maakt niet uit, denk ik. Webgrrls NL of Women on the Web, Webgrrls 1.0 of 2.0, ze mogen trots zijn op hun puike netwerk van mailinglists, website en real life bijeenkomsten. Alle reden om dat vandaag te vieren.

Hoe liep het eigenlijk af met Aliza Sherman?

[11 sherman]

Haar Webgrrls International onderneming werd toch niet zo groot als ze dacht. Misschien waren er teveel Webgrrls ineens autonome Women on the Web geworden. De site van Webgrrls International is sinds 2001 niet meer geupdate. De afdeling New York is nog wel actief, maar Sherman heeft er niets meer mee te maken.

In 2005 stapte Sherman, zoals ze zelf zegt op haar site, over van nieuwe media naar oude media, en legde ze zich toe op film, tv, boeken en lezingen. Ze heeft nog wel een mailinglist. Echt, mailinglists gaan nooit verloren.

En de Nederlandse Webgrrls al helemaal niet. Grrls en women, meiden en dames, van harte gefeliciteerd!

[12end]